

RÓZSA ÉS IBOLYA

Volt egyszer egy király, volt annak egy nagyon szép lánya, Ibolya, meg egy második felesége. A mostoha boszorkány volt, és nem szerette a lányt sohasem. Egyszer azt mondja az urának:

- Ezt a lányt férjhez kellene adni, de csak olyan legényhez adom, aki kiállja a három próbát.

Mentek sokan nézni Ibolyát, de senki sem tudta megkapni, mert senki sem állta ki a három próbát.

Meghallotta ezt a szomszéd király, azt mondja a fiának, Rózsának:

- Eredj, nézd meg azt az Ibolyát, ha szereted, vedd el. Ismerem az apját, jó ember.

Felkészült a királyfi, elment szétnézni. Legelőször is a királylánnyal beszélt:

- Hozzám jössz-e, szívem szerelme?

- Jaj, ne kérj meg - válaszolta Ibolya -, mert a gonosz mostohám három kérdést intéz hozzád, s ha azt nem tudod megfejtetni; véged.

De nem ijedt meg Rózsa. Bement a királyhoz, megkérte Ibolya kezét.

A boszorkány is bement, és azt mondta:

- Ha a három próbát kiállod, akkor elviheted Ibolyát, másképpen nem. Az első próba: látod azt a nagy hegyet ott? Azt elhordod onnan a helyét szőlővel beülteted, leszüreteled, szép piros borából holnap kóstolót hozol.

Elment Rózsa nagy búsan, egyenest Ibolyához.

- No, min búsulsz? - kérdi tőle a lány.

- Jaj, nem tudom megtenni, amit a mostohád kér, akkor pedig nem leszel az enyém! Azt mondta, azt a nagy hegyet az éjszaka hordjam el, a helyét ültessem be szőlővel, szüreteljem le, holnap délben szép piros borával tisztelegjek nála!

- Csak ez a baj? - mondja Ibolya. - Akkor csak feküdj le nyugodtan, kelj fel hat órákor reggel, öltözz fel, úgy gyere hozzám!

Lefeküdt Rózsa, másnap reggel, mikor felkel, és kinéz az ablakon, nem lát hegyet sehol sem, de látja a szőlőt. Felöltözik, megy Ibolya szobájába. Ibolya tartja a kezében az üveg piros bort.

- Itt van, vidd a Vénasszony szobájába, add oda neki!

Mikor a Vénboszorkány meglátta, hogy Rózsa hozza a bort, a méregtől majd megpukkad, de azért azt mondja:

- Ez már idáig jól van. De látod azt a nagy erdőt? Kivágod a fáját, ölbe rakod, a földet felszántod, beveted, holnap reggel szép kalácsával tisztelkedel nálam!

Elment Rózsa nagy búsan Ibolyához:

- Második kívánsága anyádnak, hogy ezt a sűrű erdőt kivágjam, a fáját csomóba rakjam, a földet felszántsam, bevessem búzával, holnap reggel búzakaraláccsal tisztelkedjem nála.

- Hó, csak ennyi a baj? - mondja Ibolya. - Feküdj le, reggel kelj fel hat órakor, gyere be hozzám.

Rózsa lefeküdt. Mindjárt reggel kinéz az ablakon, látja, hogy már csak tarló van a földön. Felöltözik, bemegy Ibolyához, hát ott van a szép kalács. Azt mondja Ibolya:

- Vigyed a Vénasszonynak!

Mikor meglátta a Vénasszony a szép kalácsot, elfogta a méreg. Azt gondolta magában: "No megállj, csak várjál, várjál, majd a harmadik parancsot tedd meg, tudom, vége lesz az életednek!" Aztán fennszóval azt mondja:

- Van nekem három paripám, ha meg tudod nyergelni, tiéd lesz Ibolya!

Elmegy nagy búsan Rózsa Ibolyához, mondja neki:

- Most segítsél, kedves Ibolyám!

- Mit parancsolt most az a gonosz asszony?

- Azt mondta, van neki három paripája, ha meg tudom nyergelni, csak úgy leszel az enyém.

- Jaj, kedvesem! - mondja Ibolya - ez lesz a legnehezebb! Az első paripa az apám lesz - a Boszorkány átvarázsolja paripává -, az apámat egy kicsit kímélheted, ő nem oka semminek; a második lesz a gonosz mostohám, zaklasd, kergesd meg, őneki nem árt, hogy a harmadik ki lesz, könnyen kitalálhatod, a szívedre bízom!

Rózsa megindult az istálló felé, kivezette az Öreget, felült a nyeregbe, egyet fordult vele, leszállott róla, bevezette az istállóba. Azután kivezette a Vénboszorkányt, felült a hátára, jól megnyergelte, jól megsarkantyúzta. Mikor már nem tudott menni, leszállott róla, bevezette az istállóba.

- No, vén kutya - mondta neki -, kellett ez neked?

Kivezette a harmadik paripát, gyöngéden ráült, egyet fordult vele, bevezette az istállóba, selyemkendőjével végigtörölte, azután hazament.

Másnap elment Ibolyához. Mondja neki Ibolya:

- Letelt a három próba, de azért mégsem adnak neked!

- Akkor megszöktetek! - mondja Rózsa.

- De észrevesznek - mondja Ibolya.

- Kerítünk egy tüt - mondja Rózsa -, megszúrjuk a kezünket, három-három csepp vért csöpögtetünk az asztalra, míg az fel nem szárad, ha kiáltja nevünket a mostoha, felelnek azok rá.

Ahogy mondták, úgy cselekedtek, avval elszöktek.

Egyszer csak kiáltja a Vénboszorkány:

- Rózsa! Ibolya!

- Itt vagyok, itt vagyok! - felelnek rá a vércseppek.

Megnyugodott a Vénboszorkány, lefeküdt újra. Ezalatt már messzire ért Rózsa meg Ibolya. Egyszer azt mondja Ibolya:

- Nézz hátra, ég a fülem, úgy hallom, apám jön.

Hátranéz Rózsa, hát az Öreg ment utánuk, szél alakjában. Hátravetett Rózsa egy fésűt, olyan erdő kerekedett a háta mögött, hogy mikor kijutott az Öreg az erdőből, ők már hetedhét országon túl voltak. Egyszer megint szól Ibolya:

- Nézz hátra, megint itt az apám!

Visszanéz Rózsa.

- Már itt van - mondja - a nyomunkban!

Hátravetett egy bontófésűt, kerekedett olyan víz abból, hogy az Öreg nem mert nekimenni, visszatért, az Öregasszony jól elverte. Kapta most az asszony a seprűnyelet, ráült. Mondja egyszer Ibolya Rózsának:

- Nézz hátra, viszket a fejem, most a Vénboszorkány jön. Hanem te itt tóvá változol, én meg kacsá leszek benned.

Úgy is lett. Mire a boszorkány odaért, akkorra Ibolya vígan úszott a tóban. De nem azért volt boszorkány a Boszorkány, hogy meg ne tudja, hogy kicsoda az ott a vízen. Leszállott a seprűről, belement a tóba.

- Na, megállj, csúf lány! - mondja - majd megfoglak én most!

De Ibolya tudta, hogy mit akar a mostoha, beljebb úszott a tóba, ahol legmélyebb volt, aztán hirtelen Ibolya kiszállott, visszaváltozott lánnyá, Rózsát legénnyé változtatta, felkapta a söprűt, elmentek vele, meg sem álltak Rózsa birodalmáig.

A Vénasszony pedig hazament, jól elverte a Vénembert otthon.

- Te vagy az oka, hogy ilyen a lányod! - mondta.

Az öreg erre megátkozta a lányát, hogy Rózsa felejtse el. Hát amint megy Rózsa meg Ibolya, azt mondja Ibolya:

- Eredj te előre, én csak az apád házáig megyek. Ha kellek, eljöttök értem, majd én addig ködből palotát építék.

Elindult hát Rózsa egyedül. Az apja éppen a kapuban ült.

- Ugyan, hol jártál, merre jártál, hogy ilyen sokáig odavoltál? - kérdi a fiától.

De az elfelejtett mindent, nem tudott szólni semmit se.

- No jó, hogy hazaértél. Megházasítlak, holnap lesz a lakodalom! - mondja az apa.

- Jól van, édesapám, itt is az ideje!

Másnap jöttek is a lakodalmások. Ibolya látta a menetet, azt mondja egy koldusnak:

- Nektek adom a palotát, ha kiáltjátok, amit én mondok.

De a koldusok azt mondták, hogy nem vesztik el hivatalukat érte. De volt ott tíz cigánygyerek is, Ibolya azoknak mondta.

- Kiáltjuk mi, kisasszony! - felelték a cigánygyerekek.

- No, ha kiáltjátok, tiétek lesz az a szép palota! Majd elmondom előttetek, mit kell mondani, ti meg csak kiabáljátok utánam!

Hát mikor odaér Rózsa a menyasszonyával, kiáltja is a tíz gyerek:

- Ne feledkezzenek a szegény árváról, mint elfeledkezett Rózsa Ibolyáról!

Ekkor jutott csak eszébe Rózsának, hogy neki Ibolyája van. Mindjárt otthagya a menyasszonyát. Ibolyához szaladt, a menyasszony pedig a régi vőlegényéhez, mert annak is volt másik vőlegénye, akit szeretett, Rózsához csak azért akart férjhez menni, mert gazdag volt.

Aztán mindnyájan megesküdtek, a menyasszony a vőlegényével, Rózsa meg Ibolyával.

A cigányoknak pedig ott maradt a nagy palota, megörültek neki, mert semmiféle ivadékuknak sem volt olyan. Lefeküdtek benne és éjfél felé azon veszik magukat észre, hogy nagyon fáznak, a csillagokat látják a fejük felett, alattuk pedig a zöld fűvet, mert a palota ködből volt, és elpárolgott.

- No, még így sose csaptak be bennünket! - mondták egymásnak.

Nem is tudtak volna a lábukon megállni, ha három lábuk nem lett volna;
szégyenletükben világnak mentek, azért nincs most háromlábú cigány.